

BAJOC, BAJOCA

Grup toponímic estudiat ja a fons en el *DECat*, article *Bajà*. Basti ara concretar-ne diverses aparicions. *Corral de bağók* a Benimassot (xxxv, 69.9), *Casa 'l ba-jòc* a Oliva (xxxiii, 38.21). Rajolar de *Bajòca* a Carlet (xx, 175.5) i altres pdes. Molí de *Bajoca* a Tavernes de Valldigna (xxxii, 177.9), Masets dels *Bajòques* a Bocairent (xxxiv, 58.19). Tot això en forma catalana, o catalanitzada, tot essent versemblant que ja vingui¹⁰ del mossàrab en gran part; això és evident en *El Bajòco* pda. del Fondó de les Neus (xxxvi, 82.19); i el *Bijauca* de Tàrbena (xxxiv, 174.3), que sembla preciós per a l'establiment de la forma de l'ètimon, certament no aràbic, però amb perspicu aspecte pre-romà; cf.¹⁵ *DECat* I, 559b35,¹ prov. alpí *badauco* 560a8 (d'altra banda cf. el que escrivim s. v. *Besòs* i la llista de cel·listes i pre-romanismes en -AŪ-A que dono en PV-*ArGc* s. v. *basçòja*). No estrany a Mallorca: *Bajòca*, *Mola* i *Bosc* de *Bajòca*, i allí prop a *can Bajoca* te.²⁰ Mancor, dos k. torrent amunt de Massanella, ja en el m. Despuig (xl, 56.3, 56.7, 55. 16, i Masc. 10B1).

¹ En el supl. al *DECat* deixo redactada una nota suggerint una explicació del canvi de *-ana* en *-oca* en l'ètimon (FABA) BAJANA.

La Bajol, V. *Vajol/Lavaix/Llavall* *La Bajola* i *Bajoles*, V. *Bages* *Bajolí* Men., veg. vol. I, pp. 61-62 *Pla del Bal* (Beniarrés), V. *Albal*

Roc de la Bala (Cambrils d'Odèn, xxxviii, 158.13)³⁰ es comprèn com a comparació de forma, però per al mall. *Ca sa Bala*, veg. *Balà*

BALÀ, barranc del ~

Terme d'Antella (xxxii, 132.31), segurament de l'ár. *ballâ'a* «remolino de agua», «terres absorbentes» (*PAlc*, Boqtor, Dozy I, 112b), de l'arrel *blc* «deglutire» (*RMa*, s. v., i. p. 334), d'on vénen també el cat.⁴⁰ *albelló*, cast. *albañal*, port. *alvanel*.

Quant al cognom *Balada*, deu ser també un arabisme donada la seva peculiar extensió. No se li veu altra etimologia possible, i en efecte és versemblant que vingui del mateix ár. *ballâ'a* 'remolí, engolidor', amb ultracorrecció de *-âa* en *-âda*. Jo només en tinc nota a St. Rafel del Maestrat (xxviii, 47.10), i entre les dades d'*AlcM* i *DAG* resulta que (amb dues excepcions, del Vallès, on potser és immigrant) només es troba en terres d'influència ár.: a sis pobles de la zona Maestrat-Tort., a Barberà, Reus, i quatre pobles de la zona Penedès-Baix Llobregat. *Balades* cognom a Vilafranca del Penedès a. 1795 (*Maldà*, *Calaix de S.* II, 250); *Baladas* a Montalegre a. 1816 (*DAG*) i accentuat (?) *Baladàs* a Horta de St. Joan (Terra Alta).

Tancat de *Balado* (així oficialment), pron. *baláo* als afores de CastPna. (xxix, 29.10, 11). És versemblant que també vingui d'aquí (cf. la doble accentuació de l'ár. *al-qál'a* i el romànic *Alcalà*) el nom del Camí de *Ca Sa Bala* a Mallorca, a Consell (xl, 35.11),⁶⁰

i un *Ca Ses Bales* que hom registra en te. de Sóller (Masc. 8B7).

Balada, *Balades*, *Balado*, V. *Balà*
Baladós i *Baladosa*, V. *Puigbalador*

BALADRE

El nom de planta i els seus derivats; que enumero breument. Clot del *Baladre* a Fillols, r. de Taurinyà (xxvi, 133.11, 154.5). *El Baladre* Catadau (xxx, 171.6). *Les Baladres* a Odèn-Canalda (xxxviii, 154.11).

Collectiu en -ETUM: *El Baladret* a Lutxent. Amb terminació pre-cat.: *Baladrédo* pda. de Llavorsí, prop de Serelles (1934). I en la var. diminutiva -ETULUM: *Font de Baladrell* a Riells de Montseny (xlv, 95). Barranc dels *Baladrers* (-és) te. Borriol (*BSCC* xiv, 85). *Pla de la Baladrera* a Nàquera (xxx, 67.5). *Les Baladreres* a Aós (xxxvii, 158.24). i *Racó de les B.* a Finestrat (xxxv, 137.15). Riu *Baladrar* [pron. -drá] a Porta (xxviii, 77.11, 81.18). *Baladrar* pda. d'Albaida (*GGRV* II, 8); *Cala del B.*, a Benissa (xxxiv, 85.16).

BALÀFIA

Noms de llocs de Lleida i de les tres Illes, per als quals i llur etimologia aràbiga basta remetre al *DECat* I, 566a32, 38-60, 367a41-49, i ací vol. I, 56.

BALAGUER

³⁵ La capital de l'antic comtat d'Urgell, avui cap de la comarca de La Noguera.

PRON. MOD.: *balagé*, a Lleida, 1915; a Alfarràs i Torrelameu, 1920; oït allí mateix i molts pobles del voltant, 1956 etc. *Gentilici*: *Balaguerins*.

DOC. ANT. a. 1024: «habet apprisio *Jessonae* civitatis --- terminum --- de Or. ---; de Occiduo in alveum Sigeris, in Leritam et *Balagarium* usque in castrum q. dr. Curvinus» (Villanueva, *Vi. Lit.* x, 299.9); anys 1035-6, doc. que sembla ser nova versió de l'anterior (més breu, potser tots dos copiant un original únic, car l'un coincideix amb el text de la fi de l'altre, si bé amb variants «normalitzades» (o deturpades): «--- inter Leritam et *Balagarium*» (*MarcaH.* 1060.18); *Balari*, *Orig.*, 194).

1050: *Balager* (Pròsper de Bofarull, *Condes Vin.* II, 25); 1075: *Balagarium*, cit. junt amb La Ràpita (*Arxiu Solsona*); 1090: «in terminio de *Balagarii*» (*Cart. Tavèrnoles*, p. 100.6); 1091: «civitas *Balagarii*» (*Balari*, *Orig.* 255); 1092: *Balagario*, cit. junt amb *Llorenç* (*Arx. Solsona*); 1093: *Balager*, cit. junt amb *Santa Linya* (id.); 1094: «omnes meschitas quae sunt infra muros civitatis *Balagarii*» (Sanahuja, *La Ciutat de Balaguer*, p. 23n; cf. *Cart. Tavèrnoles*, p. 105.27); 1118 cit. junt amb *Alcoletge* (MiretS, *TempIH* 169); 1151, *Balager* (Kehr, *Papsturk.*, p. 329), 1156: *Bala-*